บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) (การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : http://www.lamptech.ac.th/phpdept/sub/indexshow.php?idcat=39) มีความเป็นมาที่ยาวนานในการสืบหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับชุมชน อุตสาหกรรม บริษัท และองค์กรอื่น ๆ ในทางการศึกษาก็เช่นเดียวกันมีลักษณะที่เป็นไปเพื่อการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของชุมชนและสังคม มากกว่าการแก้ไขปัญหาการสอนที่เจาะจงเฉพาะของครูในชั้นเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วมนี้มีลักษณะในเชิงปฏิบัติการเพื่อสืบหาข้อเท็จจริง ซึ่งบ่อยครั้งทีเดียวเป็นการรวบรวมข้อมูลทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีชื่อเรียกได้หลายชื่อ แต่ที่เรียกกันบ่อย ๆ คือ “การสืบค้นข้อเท็จจริงบนพื้นฐานของชุมชม”, “การวิจัยโดยการกระทำร่วมกัน” หรือ “การวิจัยแบบมีส่วนร่วม”, หรือ “การวิจัยด้วยการวิพากษ์วิจารณ์” ซึ่งในความหมายโดยรวมแล้วก็คือ “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม” นั้นเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมคือ เพื่อการปรับปรุงคุณภาพของคนในองค์กร ชุมชนและชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัว แม้ว่าหลายประเด็นจะเหมือนกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการของครูหรือของสถานศึกษา แต่ประเด็นที่แตกต่างกันออกไปก็คือการมีส่วนร่วมกันบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในความพยายามปรับปรุงพัฒนา และการมอบอำนาจให้กับบุคลากรและองค์กรทางการศึกษา เมื่อนำมาประยุกต์ในวงการศึกษา การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีจุดเน้นที่การปรับปรุงพัฒนางานให้ดีขึ้นและการสร้างพลังอำนาจให้กับบุคคลแต่ละคนในสถานศึกษา การจัดระบบการศึกษาและชุมชนรอบ ๆ สถานศึกษา นอกจากนั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมยังมีพื้นฐานความคิดที่ชัดเจนในการปรับแนวทางของกระบวนการ สืบหาข้อเท็จจริงของผู้วิจัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการสืบหาข้อเท็จจริง

ผู้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมศึกษาประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการแก้ไขปัญหาชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนและครู ตัวอย่างเช่นปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและปัญหาในชั้นเรียน ซึ่งเกิดขึ้นในสังคมของเราที่อาจจะเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้ ซึ่งสามารถศึกษาข้อมูลลึกลงไปในด้านต่างๆ ดังนี้

- การศึกษาเฉพาะประเภทหรือกลุ่มนักเรียน
- การพัฒนาหลักสูตรเฉพาะสาขาวิชา
- แบบเรียนที่ขาดบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือขาดเนื้อหาสำคัญทางวัฒนธรรมและศีลธรรม
- การประเมินผลที่เน้นการความล้มเหลวของผู้เรียนมากกว่าการเรียนรู้ที่ได้รับ
- การศึกษากลุ่มนักเรียนที่เก็บตัวในชั้นเรียนในการเรียนแบบมีส่วนร่วม

ยิ่งไปกว่านั้น การศึกษาประเด็นปัญหาที่อยู่ในความสนใจเหล่านี้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมต้องการกระบวนการที่มีพื้นฐานบนความเสมอภาคและมีหลักของการรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีลักษณะเปิดรับฟังความคิดเห็นของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเด็นที่กำลังศึกษา โดยอาศัยการรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของทุกฝ่ายให้ดีขึ้น ตัวอย่างเช่น ผู้วิจัยต้องสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดี กำหนดกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสีย กำหนดกลุ่มเป้าหมายหลัก กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย และการสร้างบรรยากาศภายในบริบทของสนามวิจัย ค่านิยมทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตก็เป็นประเด็นที่สำคัญ ซึ่งอาศัยการวิจัยเชิงปฏิบัติการดังกล่าวนี้จะนำมาซึ่งมุมมองใหม่สำหรับโรงเรียน ชุมชน สโมสรเยาวชน และกลุ่มคุณธรรมจริยธรรมภายในสถานศึกษา เค็มมิส และวิลคินสัน ได้สรุปลักษณะเด่นของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้ 6 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งผู้วิจัยทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนบุคคลกับส่วนรวม เพื่อสร้างความเข้าใจว่าแต่ละบุคคลถูกสร้างใหม่โดยอาศัยการปฏิบัติการทางสังคมแบบมีส่วนร่วม เมื่อนำมาประยุกต์กับทางการศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม อาจเป็นการศึกษาการทำงานเป็นทีมของครู เป็นต้น

2. รูปแบบการวิจัยเป็นการศึกษาโดยอาศัยการมีส่วนร่วม หมายความว่า แต่ละบุคคลแต่ละฝ่ายศึกษาตนเอง ระหว่างกระบวนการศึกษานี้ พวกเขาดำเนินการตรวจสอบว่าตนเองมีความเข้าใจอย่างไร มีทักษะ ค่านิยม รวมถึงความรู้ของตนเองในปัจจุบันทั้งในแง่ที่ดีและแง่ที่เป็นอุปสรรคนั้น มีอะไรบ้าง ตัวอย่างเช่น ครูผู้สอนต้องการศึกษาตนเอง

เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีขึ้น ในการปฏิบัติงานของพวกเขา และความรู้เหล่านี้ได้สร้างแนวทาง (และอุปสรรค) ให้กับครูต่อการทำงานกับผู้เรียน หรือไม่

3. รูปแบบการวิจัยเป็นการลงมือปฏิบัติและทำงานร่วมกัน เพราะว่าการค้นหาความจริงนี้ จะสำเร็จได้ด้วยผู้อื่น เป็นการลงมือปฏิบัติเนื่องจากว่าเป็นการสำรวจการกระทำของชุมชน ผลผลิตของความรู้ โครงสร้างขององค์กรทางสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะลดการกระทำที่เป็นอุปสรรคที่ไม่สมเหตุสมผล ลดการสูญเสีย ลดความอยุติธรรมหรือความไม่พึงพอใจลง ตัวอย่างเช่น ครูอาจต้องทำงานร่วมกับครูคนอื่น ๆ เพื่อลดการสูญเสียและระดับของความไม่พึงพอใจของการทำงานแบบรวมศูนย์ในโรงเรียนซึ่งทำให้ ขาดผลงานนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ เป็นต้น

4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการปฏิบัติการที่จุดประกายในทางที่สร้างสรรค์ เพื่อให้หลุดออกจากอุปสรรคของความไม่สมเหตุสมผล และโครงสร้างการทำงานที่ไม่เหมาะสม ที่จำกัดมิให้เกิดการพัฒนา ตัวอย่างเช่นจุดประสงค์ของการศึกษาเพื่อมุ่งไปยังการเปลี่ยนแปลงกระบวนบริหารงานแบบรวมอำนาจของครูในสถานศึกษา การปรับกระบวนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น เป็นต้น

5. วัตถุประสงค์อย่างหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมคือ เพื่อช่วยให้แต่ละบุคคลได้หลุดพ้นจากอุปสรรคที่พบในสื่อ ในภาษา ในกระบวนการทำงาน และในความสัมพันธ์ของอำนาจที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ตัวอย่างเช่น ครูอาจได้ความกดดันจาก กฎระเบียบของโรงเรียนซึ่งทำให้รู้สึกว่าไม่ได้รับอำนาจในการดูแลผู้เรียนในชั้นเรียน

6. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยแบบไตร่ตรองครุ่นคิด และเน้นในเรื่องของการนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในเชิงปฏิบัติ สิ่งนี้เกิดขึ้นในรูปแบบของการไตร่ตรองอย่างเป็นพลวัตกับการลงมือกระทำ เมื่อครูไตร่ตรองถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในโรงเรียนควบคู่ไปกับ การลงมือปฏิบัติซ้ำแล้วซ้ำอีกหลาย ๆ ครั้ง พร้อมกับทบทวนประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้ กับสิ่งที่ได้เรียนรู้และสิ่งที่กระทำสำเร็จจากผลของการปฏิบัตินั้น เป็นต้น

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสามารถแสดงให้เห็นถึงวงจรที่เป็นพลวัตในการค้นหา การคิดและการกระทำได้ดีที่สุด สตริงเจอร์ เรียกกระบวนการนี้ว่า “พลวัตแห่งการกระทำร่วมกัน” รูปแบบดังกล่าวแบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ การค้นหา การคิด และการกระทำ สิ่งเหล่านี้บอกเราว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการนั้นเป็นการวิจัยที่ไม่เกิดขึ้นแบบเส้นตรงที่แน่นอน แต่เป็นกระบวนการทำซ้ำ การปรับการดำเนินการและการแปลความหมาย

สตริงเจอร์เน้นถึงความสำคัญของ การค้นหา เพื่อทำให้เกิดภาพที่จะทำให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจในเหตุการณ์ที่พวกเขาได้ประสบการณ์อยู่ ช่วงการค้นหาประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูล (เช่น โดยอาศัยการสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาเอกสาร) การบันทึก

และการวิเคราะห์ ข้อมูลข่าวสาร รวมถึงการสร้างและการรายงานผลให้กับผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายได้รับทราบ ช่วงการคิด หมายถึงการตีความประเด็นปัญหาอย่างลึกซึ้งและกำหนดความสำคัญก่อนหลังของการกระทำ ช่วงการกระทำ เป็นการแก้ไขปัญหาเชิงปฏิบัติต่อปัญหาที่ได้ระบุไว้ ช่วงนี้รวมไปถึงการกำหนดแผนและทิศทาง การดำเนินการ ตัวอย่างเช่น วัตถุประสงค์ หน้าที่ ผู้รับผิดชอบ รวมไปถึงความปลอดภัยของแหล่งข้อมูล และยังรวมไปถึงการนำแผนการที่ได้กำหนดไว้ไปปฏิบัติ การให้กำลังใจกับผู้ร่วมงาน และการประเมินผลประสิทธิภาพและความสำเร็จในการปฏิบัตินั้น ๆ

ห้องสมุดมีชีวิต

ที่มาของห้องสมุดมีชีวิตในประเทศไทย

" ห้องสมุดมีชีวิต " (Living Library) กำเนิดขึ้นเมื่อใดไม่ทราบแน่แต่บุคคลสำคัญยิ่งที่บันดาลให้ " ห้องสมุดมีชีวิต " มีพลังชีวิตจนทรงอานุภาพเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในประเทศไทย คือ อดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร โดยเริ่มในการปาฐกถาพิเศษต่อที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง " มิติใหม่ของการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย : หัวใจแห่งการพัฒนาชาติ " ที่จังหวัดพิษณุโลกระหว่างวันที่ 9– 10 สิงหาคม 2544 และได้กล่าวถึงห้องสมุดว่า " ผมเป็นห่วงระบบ ห้องสมุดไทย ช่วยคิดให้ผมหน่อย ผมพร้อมจะลงทุนห้องสมุด แต่ผมอยากให้เป็น**ห้องสมุดมีชีวิต** ไม่ใช่ลงทุนแล้วตาย ก็คือซื้อหนังสือ lot แรกแล้วก็หยุด แล้วก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น จะทำอย่างไรให้มีห้องสมุดอย่างเมืองนอกที่ประเทศไทย และห้องสมุดจะตั้งอยู่ในสถานที่เด็กวัยรุ่นชอบไปโดยตั้งแข่งกับสถานบันเทิงได้ไหม ถือว่าเป็นบันเทิงอีกแบบก็ได้ " (ห้องสมุดมีชีวิต : http://www.lib.Chandra. Ac.th/Letter ARC new2/arc2.htm)

ในการประชุมคณะกรรมการพัฒนาห้องสมุดระดับอุดมศึกษา ครั้งที่ 2/2544 เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2544 ณ ทบวงมหาวิทยาลัย ได้ให้ห้องสมุดของแต่ละมหาวิทยาลัยได้คิดรูปแบบและจัดทำโครงการห้องสมุดที่มีชีวิตเพื่อนำเสนอและของบประมาณจากรัฐบาลหลังจากนั้นได้มีการเสนอโครงการหลากหลายตามสภาพของห้องสมุดแต่ละมหาวิทยาลัยเข้าไป แต่ในที่ประชุมครั้งต่อมาได้ให้ทุกมหาวิทยาลัยร่วมกันคิดทำเป็นโครงการเดียวเพื่อความสะดวกในการของบประมาณ และได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องนี้กันอีกหลายครั้ง แต่เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงการบริหารงาน และงบประมาณของรัฐโครงการห้องสมุดมีชีวิตยังคงดำเนินการจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

จากสรุปผลการประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาอุดมศึกษาตามนโยบายของท่านนายกฯ เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2546 ที่ทบวงมหาวิทยาลัยที่ประชุมอันประกอบด้วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยหรือ สถาบันได้มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามประเด็นต่างๆ โดยเฉพาะในประเด็นที่ 3 นโยบายในการพัฒนา Living Library ที่ประชุมได้อภิปรายโดยมีความเห็นและข้อเสนอแนะ สรุปว่า การพัฒนาระบบห้องสมุดให้มีลักษณะเป็นห้องสมุดที่มีชีวิต (Living Library) คือเป็น การประสมประสานแบบบูรณาการทั้งในส่วนการทำเป็นห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (E-Library หรือ Digital Library) การปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยและการสืบค้นโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ฯลฯ เข้าด้วยกันเพื่อทำให้คนที่เข้ามาใช้ห้องสมุดได้รับประโยชน์สาระที่มาศึกษาค้นคว้า (สัมพันธ์ พลันสังเกตุ, 2546 : 16 - 19)

1. ความหมายของห้องสมุดมีชีวิต

ผู้รู้และนักวิชาการได้ให้ความหมายของห้องสมุดมีชีวิตในมุมมองต่างๆ หลากหลายทัศนะดังต่อไปนี้

ห้องสมุดมีชีวิต หรือระบบห้องสมุดมีชีวิต (Living Library System)

ห้องสมุดมีชีวิตก็คือห้องสมุดที่ยังสามารถดำเนินงานและให้บริการกับสมาชิกได้ตลอด 24 ชม. เสมือนห้องสมุดยังไม่ตาย ในที่นี้หมายถึงการให้บริการกับสมาชิกได้ตลอดเวลา เช่น ระบบสามารถโต้ตอบกับสมาชิกได้ สมาชิกสามารถยืมหรือคืนทรัพยากรได้ และสมาชิกสามารถ สืบค้นและเรียกใช้ข้อมูลได้ ถึงแม้จะไม่มีเจ้าหน้าที่อยู่ หรือมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอกับปริมาณของสมาชิกที่เข้ามาใช้บริการก็ยังคงสามารถให้บริการดังกล่าวข้างต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ห้องสมุดมีชีวิต : http://www.tasanee.com/t_article6.php?t_ar_1=1)

ห้องสมุดมีชีวิต (Living Library)

ห้องสมุดมีชีวิต หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่ดำเนินงานบนระบบฐานข้อมูลออนไลน์ที่สามารถให้บริการสารสนเทศในหลายสาขา ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ตามความต้องการในทันที ตลอดเวลา และทุกสถานที่ (ห้องสมุดมีชีวิต : http://gold.rajabhat. edu/living/index.html)

ห้องสมุดมีชีวิต ถ้าความหมายของห้องสมุด คือ อาคาร สถานที่ ห้องสมุดย่อมไม่ใช่สิ่งมีชีวิต หากเป็นการอุปมาเสมือนว่าห้องสมุดนั้นมีชีวิตเป็นห้องสมุดที่มีความเคลื่อนไหวและมีผู้ใช้บริการ ความหมายของห้องสมุดมีชีวิตจึงนิยามที่แตกต่างกัน เช่น เป็นการรวบรวมสารสนเทศในหัวข้อใด หัวข้อหนึ่งให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงข้อมูลนั้นผ่าน

อินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลาและเป็นห้องสมุด ที่ผู้ใช้บริการมีความรู้สึกอบอุ่น สบายใจ มีความสุขเมื่อมาอ่านหนังสือในห้องสมุดเป็นต้น (ห้องสมุดมีชีวิต : http://library.spu.ac.th/lib.html)

คำว่า " ห้องสมุดมีชีวิต " ไม่ปรากฏในพจนานุกรมศัพท์บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เนื่องจากคำนี้เป็นคำอุปมา เสมือนการเปรียบเทียบว่าโลกนี้ คือ ห้องสมุด เราอยู่ในโลกที่มีการเรียนรู้ตลอดเวลา แล้วสิ่งต่างๆ ที่มีการบันทึกไว้ให้คนยุคปัจจุบันและในยุค ต่อไปได้รับทราบและเรียนรู้ เพื่อให้คนรุ่นต่อไปไม่ต้องเรียนรู้จากความผิดพลาดหรือข้อค้นพบ นั้นอีก การเรียนรู้ของคนในแต่ละยุคจึงเป็นการต่อยอดความรู้ เพื่อให้โลกนี้มีการพัฒนาที่เรียกว่า เจริญขึ้น คำว่า " ห้องสมุดมีชีวิต" ได้รับความสนใจเนื่องจากห้องสมุดโรงเรียนหลายแห่งได้นำแนวคิดนี้ไปปรับกระบวนการเรียนรู้ของเด็กให้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติควบคู่ไปกับการเรียนรู้ในห้องเรียนและมีการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน เพื่อไม่ให้การเรียนรู้นั้นมีอยู่เฉพาะในตำราแต่ทำให้การเรียนรู้นั้นมีชีวิต อยู่ในชีวิตประจำวันของเรา ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับรางวัลนวัตกรรมของสหรัฐอเมริกาในปี 2545 คือ รางวัล Smithsonian Computerworld Award ด้านสิ่งแวดล้อม เกษตรกรรมและพลังงาน (น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2547 : 82)

ห้องสมุดมีชีวิตตามความเข้าใจของ รองศาสตราจารย์ปัญญา สุขแสน หมายถึง การบริการวัสดุห้องสมุดที่หลากหลายรูปแบบใหม่ทันสมัย มีคุณค่าต่อผู้ใช้บริการ รวมทั้งการจัดองค์การให้อำนวยประโยชน์ให้แก่ผู้ใช้บริการมากที่สุด เช่น จัดพิพิธภัณฑ์ในพื้นที่ที่ใกล้เคียงหรืออาคารเดียวกับห้องสมุดให้ผู้ใช้บริการพึงพอใจกลับมาใช้บริการประจำ ที่สำคัญคือให้ผู้ใช้บริการนำสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในด้านการศึกษาค้นคว้า เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม หรือด้านอื่นๆ โดยมี จุดมุ่งหมายสูงสุด คือ ต้องการให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ใช้ความรู้เป็นพื้นฐาน (Knowledge Based Society) ในการประยุกต์พัฒนาระบบงานต่างๆ "

(ห้องสมุดมีชีวิต : http://library.riu.ac.th/infor/syslcnews/news/news 1115_17sep46.pdf)

ห้องสมุดมีชีวิต ยังคงมีหนังสือวารสาร หนังสือพิมพ์ แต่ต้องทำให้ "ตัวหนังสือมีชีวิต" เป็นเสียง เป็นภาพ ผสมผสานให้ลงตัว รวมทั้งอาคารสถานที่ที่ดูสดใส บรรยากาศที่เอื้อต่อความมีชีวิตเป็นชีวิตในความมีชีวิต คือ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจที่จะใช้บริการ ได้รับประโยชน์จากบริการต่างๆ ของห้องสมุด ได้ทั้งอาหารสมองและอาหารใจ เข้าทำนองชีวิตให้ชีวิต ทั้งผู้รับบริการและผู้ให้บริการต่างสมาคมกันด้วยความเบิก

บานแจ่มใส ช่วยกันคิด ช่วยกันพัฒนาเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ของ “Knowledge Based Society” (ห้องสมุดมีชีวิต : http://www.lib.chandra.ac.th/LetterARCnews/ arc2.htm)

ห้องสมุดมีชีวิต เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสำหรับชุมชนทุกระดับ ที่ทำให้ผู้ใช้ “เพลิน (Plern)” คือได้ทั้งเล่น (Play) และเรียนรู้ (Learn)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ห้องสมุดมีชีวิต เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเคลื่อนไหว มีการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ มีการเปลี่ยนแปลงและมีการพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกในสังคมได้ศึกษาค้นคว้า ใฝ่หาความรู้ด้วยตนเองอย่างเพลิดเพลินมีความสุข ให้บริการแก่ทุกคน โดยเสมอภาคและเท่าเทียม เพื่อให้มีความเจริญงอกงามทางสติปัญญาโดยทั่วกัน

2. วัตถุประสงค์ของห้องสมุด

ห้องสมุดแต่ละประเภทย่อมมีความมุ่งหมายเฉพาะที่แตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตาม หากกล่าวโดยรวมแล้ว ห้องสมุดทุกประเภทที่จัดตั้งขึ้นย่อมมีวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1 เพื่อการศึกษา (Education) ให้การศึกษาแก่ผู้ใช้เพื่อให้ผู้ใช้ทุกคน เป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถในการตัดสินใจปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

2.2 เพื่อให้ข่าวสารความรู้หรือสารนิเทศ (Information) ผู้ใช้ได้รับสารนิเทศทันต่อเหตุการณ์ทั้งในด้านการงานและชีวิตประจำวันโดยห้องสมุดจะบริการข่าวความเคลื่อนไหวต่างๆ

2.3 เพื่อการค้นคว้าวิจัย (Research) การค้นคว้าวิจัยเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความก้าวหน้าทางวิชาการ ห้องสมุดจึงมีบทบาทในการให้บริการช่วยเหลือ ผู้ทำการวิจัยได้ทราบว่าเรื่องนั้นๆ ได้มี ผู้วิจัยทำไว้แล้วอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้ไม่ต้องทำซ้ำ แต่จะได้ใช้ผลของการวิจัยเรื่องนั้นๆ เป็น ส่วนหนึ่งของการค้นคว้าต่อไป

2.4 เพื่อความจรรโลงใจ (Inspiration) ทรัพยากรสารนิเทศในห้องสมุดมีหลายประเภท ซึ่งลีลาการเขียนจะแฝงคติธรรม ความสละสลวย ไพเราะเพราะพริ้งของกวีนิพนธ์ เมื่ออ่านแล้วจะได้รับความสุข เอิบอิ่มทางใจรู้สึกซาบซึ้งในตัวละครที่กล่าวไว้ในเนื้อเรื่องของหนังสือต่าง ๆ

2.5 เพื่อนันทนาการ (Recreation) ห้องสมุดโดยทั่วไป จะมีหนังสือประเภทบันเทิงคดีและวารสารประเภทเบาสมองไว้บริการแก่ผู้ใช้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้ใช้ได้รับความเพลิดเพลิน สบายใจ เป็นการพักผ่อนหย่อนใจ และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตของทุกคน (สุมน ถนอมเกียรติ, 2541 : 4)

3. องค์ประกอบของห้องสมุดมีชีวิต

ห้องสมุดมีชีวิต ในความเห็นของ ดร. สิริกร มณีรินทร์ ประธานคณะกรรมการสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK park) ต้องประกอบด้วย

3.1 องค์ประกอบด้วยกายภาพ คือ การออกแบบตกแต่งสถานที่ให้มีความทันสมัย ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนที่การคมนาคม สะดวก ปลอดภัย และมีพื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 1,000 ตารางเมตร

3.2 องค์ประกอบด้านสาระและกิจกรรม นอกจากหนังสือแล้วยังต้องมีสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น ซีดี อินเทอร์เน็ต ออนไลน์ e-Library เพื่อสนองความต้องการการเรียนรู้ของเยาวชนเป็นหลัก

3.3 องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ ต้องประกอบด้วยบุคคลหลากหลายสาขาอาชีพ ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน นักวิชาการ ผู้ทรงวุฒิ ปราชญ์ท้องถิ่น และเครือข่ายเยาวชนร่วมกันกำหนดทิศทางการทำงานและประสานความร่วมมือเพิ่มเติมสีสันให้ห้องสมุดมีชีวิต

4. ลักษณะทั่วไปของห้องสมุดมีชีวิต

ประเด็นปัญหาในการทำห้องสมุดที่มีชีวิตที่พิจารณากันมีอยู่ 4 – 5 เรื่อง เช่น การเปิดห้องสมุดในศูนย์การค้าหรือแหล่งชุมชน การจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ เทคโนโลยีต่างๆ การให้บริการสารสนเทศแบบออนไลน์ การเปิดให้ประชาชนเข้าใช้บริการได้ตลอดเวลามีบริการอาหารและเครื่องเล่น ที่เหมาะสมซึ่งสิ่งเหล่านี้จำเป็นจะต้องใช้งบประมาณจำนวนมากทั้งสิ้นถ้ารัฐไม่ให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอ การดำเนินการก็จะมีข้อจำกัดตาม สถานภาพของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีแนวความคิดในเรื่องรูปแบบของห้องสมุดที่มีชีวิตว่า ควรเป็นอย่างไร จะมีอะไรบ้าง จริงๆ แล้วเรื่องนี้ น่าจะเป็นไปตามสถานภาพของห้องสมุดแต่ละแห่งเพราะความพร้อมไม่เท่ากันการปรับปรุงเพื่อให้เกิดห้องสมุดที่มีชีวิตควรเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละห้องสมุดซึ่งอาจแยกออกได้ 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คือ การให้บริการข้อมูลสารสนเทศในระบบออนไลน์แก่ประชาชนซึ่งเรื่องนี้จำเป็นจะต้องใช้งบประมาณสูงเพื่อปรับปรุงระบบเทคโนโลยี ซึ่งขณะนี้รัฐบาลกำลังดำเนินการในส่วนของเครือข่ายการศึกษาของชาติ (EdNet)

ส่วนที่ 2 คือ การปรับปรุงห้องสมุดเดิมให้กลายเป็นห้องสมุดที่มีชีวิต โดยมีเป้าหมายหลักตามนโยบายของท่านนายกฯ ที่ว่า “เป็นห้องสมุดที่ผู้ใช้มีความพอใจและมีความสุขในการเข้าใช้บริการ” ในส่วนนี้จะใช้งบประมาณไม่มากนัก เพราะห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ค่อนข้างมี

ความพร้อมในด้านสถานที่ ทรัพยากรสารสนเทศและบุคลากรอยู่แล้ว อาจจะมีสิ่งเพิ่มเติมอื่นๆ อีกบ้างที่ต้องเสริมแต่งเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายดำเนินการเพื่อปรับเปลี่ยนไปสู่ห้องสมุดที่มีชีวิตอาจจะทำได้ดังนี้

ขั้นตอนแรก จะต้องรู้สถานภาพของตัวเอง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีหลายแบบ มีขนาดใหญ่บ้างเล็กบ้าง มีงบประมาณ มีทรัพยากร สารสนเทศ และมีบุคลากรมากน้อยแตกต่างกัน ในส่วนนี้รัฐจำเป็นจะต้องช่วยเสริมให้มีสภาพใกล้เคียงกัน สิ่งที่ต้องเพิ่มเติมคือ การให้ความสำคัญ กับห้องเด็กและเยาวชนให้มากขึ้นมีหนังสือและวารสารมากมาย มีเครื่องเล่นและอุปกรณ์เสริมสติปัญญา เช่น มีคอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตอย่างเพียงพอ มีบรรณารักษ์ดูแลโดยเฉพาะ

ขั้นตอนที่สอง คนที่มาใช้บริการเป็นใคร ผู้ใช้พอใจแล้วยัง ทำอย่างไรให้ผู้ใช้พอใจเพิ่มมากขึ้น ผู้ใช้บริการหลักของห้องสมุดมหาวิทยาลัย ได้แก่ นิสิตและอาจารย์ซึ่งส่วนนี้ห้องสมุดจะต้องให้บริการอย่างเต็มที่อยู่แล้วและจะต้องให้ผู้ใช้มีความพอใจเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา

ขั้นตอนที่สาม ชักจูงคนให้เข้ามาใช้บริการเพิ่มมากขึ้น อันได้แก่บุคคลภายนอก คือ เด็กและเยาวชน ประชาชนทั่วไป ลองสำรวจดูว่าทำไมบุคคลเหล่านั้นจึงไม่เข้ามาใช้ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยอาจปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับบางส่วนที่ไม่เอื้อต่อบุคคลภายนอกแล้วจะต้องมีการโฆษณาชักจูงเพื่อให้เข้ามาใช้บริการมากขึ้น ในการนี้มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีห้องสมุดเคลื่อนที่เพื่อบริการแก่โรงเรียนและชุมชนและเพื่อการประชาสัมพันธ์

ขั้นตอนที่สี่ พยายาม ให้ผู้ใช้อยู่ในห้องสมุดนานเท่าที่จะนานได้ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนเสริมความสุข คือ มีวารสารและหนังสือหลากหลาย สิ่งพิมพ์ ทุกชนิดล้วนมีคุณค่าในตัวเองทั้งสิ้น อันสังเกตได้จากแผงหนังสือริมถนนที่ได้รับความสนใจจากประชาชนอย่างมาก ห้องสมุดน่าจะจัดให้มีสภาพอย่างเดียวกันมีอาหารเครื่องดื่มมีกิจกรรมความบันเทิงสำหรับพักผ่อนหย่อนใจไปในตัว (สัมพันธ์ พลันสังเกตุ, 2546 : 16 – 19)

5. คุณสมบัติของผู้ให้บริการสารสนเทศที่ทำให้ห้องสมุดมีชีวิต

จากการอภิปรายเรื่อง “มิติใหม่ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีชีวิต” ซึ่งตีพิมพ์ในวารสารห้องสมุดปีที่ 49 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2548 หน้า 67 ได้ระบุคุณสมบัติของบรรณารักษ์ในอุดมคติที่ทำให้ห้องสมุดมีชีวิตได้ดังนี้

5.1 มีความรู้ในวิชาชีพ

5.2 พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

5.3 ปรับตัวให้ทันกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

5.4 มีหัวใจบริการ

5.5 มีมนุษยสัมพันธ์ดี

5.6 ได้รับความรู้จากหลักสูตรที่ทันต่อเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคม

5.7 มีทักษะทางด้านเทคโนโลยี

5.8 มีทักษะทางด้านภาษา

5.9 สามารถสร้างบรรยากาศห้องสมุดให้น่ารื่นรมย์ มีศิลปะในการจัดห้องสมุด สร้างบรรยากาศให้ผู้ใช้รู้สึกผ่อนคลาย

6. บทบาทของห้องสมุดและผู้ให้บริการสารสนเทศในยุคข่าวสารข้อมูล

ในสภาพปัจจุบันที่สารสนเทศมีการถ่ายทอดนำส่งในหลาย ๆ รูปแบบ และมีปริมาณเพิ่มมหาศาล ในด้านผู้ใช้เอง ความต้องการสารสนเทศก็เพิ่มขึ้นและมีรูปแบบที่เปลี่ยนไป ผู้ใช้ต้องการสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ ถูกต้อง เที่ยงตรง ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งพิมพ์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือแผ่นดิสก์โดยขอให้ได้รับสารสนเทศทันเวลาที่ต้องการ

ผู้ใช้หรือผู้บริโภคสารสนเทศมีหลากหลาย ทั้งจากภาครัฐบาล ภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม การค้า การศึกษา และสาธารณะชนทั่วไป แม้ว่าขณะนี้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะคอมพิวเตอร์มีส่วนในชีวิตประจำวันและในการปฏิบัติงาน แต่สิ่งที่บุคคลส่วนใหญ่ขาด คือ ทักษะสารสนเทศ ซึ่งเป็นทักษะในการค้นหา ใช้ระบบสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานเพื่อค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ แต่เดิมนั้นผู้ปฏิบัติงานสอนหรือผู้ใช้ให้รู้จักการค้นหาทรัพยากรต่าง ๆ ในห้องสมุด แต่ในสภาพปัจจุบันซึ่งเป็นยุคสารสนเทศไร้พรมแดนเช่นนี้ บทบาทของผู้ปฏิบัติงานสารสนเทศคือการพัฒนาให้ทุกคนในสังคมเกิดการเรียนรู้สารสนเทศ เพื่อให้ผู้บริโภคสารสนเทศมีทักษะในด้านต่าง ๆ อาทิ การใช้เครื่องมือค้นเพื่อใช้ระบบสารสนเทศต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพการหาว่าสารสนเทศที่ต้องการที่เกี่ยวข้องอยู่ที่ใด ไม่ว่าจะเป็นแหล่งภายในหรือภายนอกองค์การ และสามารถประเมินและวิเคราะห์ถึงความถูกต้อง เที่ยงตรงของสารสนเทศที่ค้นได้

บทบาทของผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการถ่ายทอดสารสนเทศเดิมเป็นบทบาทตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างแหล่งสารสนเทศและผู้ใช้ ผู้ปฏิบัติงานจะจัดหาสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ นำมาจัดให้เป็นระบบในสถาบันบริการสารสนเทศที่รับผิดชอบ เพื่อความสะดวกในการค้น และให้บริการต่อไป

บทบาทของผู้ปฏิบัติงานขณะนี้กล่าวได้ว่าเปลี่ยนไป ในสังคมที่สารสนเทศไร้พรมแดน ผู้ใช้สามารถค้นหาสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้โดยตรง ไม่ว่าจะเป็นวารสารออนไลน์ ฐานข้อมูลออนไลน์ หรือข้อมูลในอินเทอร์เน็ต ดังนั้นความจำเป็นที่ผู้ปฏิบัติงานจะจัดหา และนำสารสนเทศรูปแบบต่าง ๆ มาเก็บในสถาบันบริการสนเทศที่รับผิดชอบดูจะลดลง และบทบาทของผู้ปฏิบัติงานสารสนเทศในฐานะตัวกลางระหว่างแหล่งและผู้ใช้ลดความสำคัญลงไปด้วย ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องอาศัยตัวกลาง ถ้าเขาสามารถช่วยตัวเองจะเข้าถึงแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ด้วยตนเองได้

บทบาทของผู้ปฏิบัติงานจึงเปลี่ยนไปเน้นการเข้าถึง การบริการ และส่งเสริมการใช้สารสนเทศเป็นหลัก ผู้ปฏิบัติงานจะเป็นผู้ฝึกฝน ผู้อบรมให้ผู้ใช้เกิดการเรียนรู้สารสนเทศ (Information Literacy) มีทักษะในการค้นหาสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ และเลือกใช้สารสนเทศที่ถูกต้อง

บทบาทของผู้ปฏิบัติงานสารสนเทศจึงปรากฏใน 2 ลักษณะ คือบทบาทเชิงรับ และบทบาทเชิงรุก

บทบาทเชิงรับ เป็นบทบาทที่จำกัด เฉพาะในที่ตั้ง เฉพาะงานที่ปฏิบัติ บริการที่เคยจัดอย่างไรก็จะเป็นอย่างนั้น การขาดการปฏิรูป การปรับเปลี่ยนให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้ใช้จะทำให้บทบาทของผู้ปฏิบัติงานไม่โดดเด่น ในสภาพปัจจุบันผู้ปฏิบัติงานคงต้องวิเคราะห์สภาพที่เป็นอยู่มองหาโอกาสและรับความท้าทายต่าง ๆ แล้วนำมาปรับ**บทบาทเชิงรุก** การปฏิบัติงานในเชิงรุกให้มากขึ้น เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากผู้ใช้บริการ จากองค์การที่สังกัดและจากสังคม (ประภาวดี สืบสนธิ์, 2543 : 183 – 184) การสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อใช้สำหรับการศึกษาค้นคว้า จัดเป็นกลยุทธ์หนึ่งของบทบาท เชิงรุกในการบริการสารสนเทศ และการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ คือ การวิจัย

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

1. ที่มาและความสำคัญของ ICT

ในยุคปัจจุบันมีการแข่งขันสูง คนที่มีความรู้ความสามารถเท่านั้น จึงจะสามารถดำเนินชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีศักยภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ที่เราเรียกว่ายุคสมัยของการดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยการแข่งขันความรู้ความสามารถ (Knowledge-based economy/society) อย่างไรก็ตาม การมีความรู้ที่เหมือนกับคนส่วนใหญ่เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ เราจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ อย่างเชี่ยวชาญลึกซึ้ง (Knowledge workforce) กว่าคนอื่นๆในสังคม หากเรามีความรู้อย่างเชี่ยวชาญและลึกซึ้งแล้วเราก็สามารถแข่งขันหรือประกอบอาชีพมีรายได้ในการดำรงชีวิตได้ดีกว่าเหนือกว่าคนอื่นๆ (เทคโนโลยีสารสนเทศ. http://www.thaiwbi.com/ อาจารย์ภาสกร เรืองรอง)

จากเหตุข้างต้นเป็นเหตุผลให้เทคโนโลยีต่างๆพัฒนาอย่างยิ่งยวด (Information Technology Revolution) การพัฒนาอย่างยิ่งยวดนี้มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือเทคโนโลยีต่างๆ เหล่านี้จะต้องสามารถตอบสนองความต้องการข้างต้นได้อย่างดี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการ

สื่อสาร ข้อเสียคือเกิดการเปลี่ยนแปลงทันทีทันใด จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพอยู่อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา สิ้นเปลืองมาก นับว่าเราท่านเป็นกลุ่มคนที่โชคดีที่ได้อยู่ในยุคตั้งแต่เริ่มต้นพัฒนาคอมพิวเตอร์ จากเครื่อง 8080 มาจนถึงเครื่อง Pentium IV ที่มีความสามารถเทียบเท่าเครื่อง Main Frame และมีขนาดเล็กเท่าฝ่ามือ รวมทั้งระบบ Operating System ที่มีหน้าจอสีดำ รับเพียงแต่คำสั่งที่เป็น Command line อย่างเดียว มาเป็นระบบ Operating System ที่เป็น Graphic User Interface (GUI) มีหน้าจอเข้าใช้ได้อย่างสะดวกสบาย ไม่ต้องจดจำคำสั่ง เพียงแต่จำภาพ Icon ที่เกี่ยวข้องแล้วใช้ Mouse คลิกก็สามารถสั่งงานเครื่องคอมพิวเตอร์ได้แล้ว จากเครื่องโทรศัพท์ที่มีขนาดใหญ่โตเท่ากระเป๋าเจมส์บอนด์ ที่เราเรียกว่ายุค First Generation (1G) สามารถโทรคุยและรับได้อย่างเดียว ไม่สามารถส่งข้อความอื่นๆได้ และต่อมา พัฒนาเป็นเครื่องโทรศัพท์ที่มีขนาดเล็กเท่านามบัตรที่สามารถส่ง ข้อความ Short Message Service (SMS) ภาพกราฟิก และเสียงได้ที่เราเรียกว่ายุค Second Generation (2G)

ในยุคปัจจุบันเมื่อต้นปี 2546 นี้ โทรศัพท์ก็พัฒนาเข้าสู่ Third Generation ที่นอกจากสนทนาพูดคุยแล้วยังสามารถส่ง Multimedia Message Service (MMS) ได้ มีการติดตั้งกล้องดิจิตอลสามารถ ดูหนังฟังเพลง ติดต่ออินเทอร์เนต บนมือถือและยังรวมเอาคอมพิวเตอร์ขนาดเล็ก PDA Pocket PC เข้าไปด้วย

จากเหตุผลข้างต้นจึงส่งผลให้เกิดการพัฒนา Information and Communication Technology อย่างมากเพื่อรองรับความต้องการดังกล่าว เราสามารถสรุป ปัจจัยการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ดังนี้

- Knowledge - based economy / society
- Knowledge workforce
- Information and Communication Technology (ICT) Revolution

2. ความสัมพันธ์และความหมายของ ICT

จากคำที่มักจะเรียกกันติดปากว่า ICT ซึ่งย่อมาจากคำว่า Information and Communication Technology

- I ย่อมาจากคำว่า Information หรือ ระบบสารสนเทศ
- C ย่อมาจากคำว่า Communication หรือ การสื่อสาร
- T ย่อมาจากคำว่า Technology หรือ เทคโนโลยี ในที่นี้คือคอมพิวเตอร์

จากตัวย่อ ICT จะขอกล่าวความหมายพอสังเขปดังต่อไปนี้

1. สารสนเทศ (Information)

ความหมาย

คำว่า ข้อมูล (Data) และสารสนเทศ (Information) เป็นคำที่บางคนเข้าใจผิดว่าเป็นคำที่ มีความหมายเหมือนกัน มักนิยมใช้คู่กันและบางครั้งก็ใช้ทดแทนกัน จนกระทั่งคนทั่วไปคิดว่าทั้งสองคำมีความหมายเหมือนกัน แต่แท้ที่จริงแล้วคำทั้งสองคำนั้นมีความหมายแตกต่างกัน คือ

ข้อมูล (Data) คือ ข้อเท็จจริงที่อยู่ในรูปของตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายเฉพาะตัว ไม่ได้แสดงความสัมพันธ์ใด ๆ และ ไม่สามารถนำไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจได้โดยตรง

สารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อมูลที่ได้ผ่านการประมวลผลแล้ว สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจได้

คุณสมบัติ

ข้อมูลสารสนเทศจะต้องมีความถูกต้อง และสามารถตรวจสอบได้ เนื่องจากสารสนเทศเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากการประมวลผลข้อมูลที่ถูกต้อง ก็ย่อมต้องการข้อมูลที่ถูกต้อง ละเอียดแม่นยำ ชัดเจน และไม่ลำเอียง การเตรียมข้อมูลจึงมีความสำคัญมาก มีความสมบูรณ์ สารสนเทศที่ช่วยในการตัดสินใจต้องมีความสมบูรณ์ มิฉะนั้นจะทำให้ การตัดสินใจไม่แน่นอน เกิดความผิดพลาดได้ ความสมบูรณ์ของสารสนเทศได้มาจากการประมวลผลข้อมูลที่มีขอบเขตครอบคลุมกว้างขวาง

มีความทันต่อเหตุการณ์ ข้อมูลจะต้องได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยหรือทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูล จะต้องปรับแฟ้มข้อมูลให้ทันต่อการผลิตสารสนเทศทันต่อการนำไปใช้ประโยชน์

มีความเหมาะสม สารสนเทศที่นำไปใช้ควรแสดงเฉพาะสารสนเทศที่สำคัญ สรุปเฉพาะสิ่งที่ผู้บริหารหรือหน่วยงานต้องการเท่านั้น แต่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ได้ใจความสามารถนำไปใช้ได้ง่ายและรวดเร็ว

ความสำคัญ

ข้อมูลและสารสนเทศเป็นหัวใจสำคัญของการตัดสินใจในการบริหารงาน ทั้งในเรื่องการวางแผน (Planning) เรื่องการนำแผนงานออกสู่การปฏิบัติ (Implementation) และในเรื่องการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผลงาน (Monitoring Control and Evaluation) และในการ

บริหารงานขององค์กรโดยทั่วไป การมีข้อมูลและสารสนเทศที่ดี มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมกับงานขององค์กรนั้น ๆ และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ข้อมูลและสารสนเทศนั้นก็เอื้อประโยชน์ต่อประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ หน่วยงานหรือองค์กรนั้นก็ จะสามารถดำเนินงานของตนได้ผลดี มีประสิทธิผลตามเป้าหมาย

2.2 การสื่อสาร (Communication)

การสื่อสารถูกรวมเข้ามาในภายหลังจากเมื่อก่อนนี้เราจะได้ยินแค่คำว่า IT หรือ Information Technology เท่านั้น ต่อมาได้นำตัว C หรือ Communication เข้ามาร่วมด้วย อันเนื่องจากเหตุผลของเทคโนโลยีการสื่อสารได้พัฒนาไปอย่างมากและรวดเร็ว จนสามารถที่จะนำสื่อเข้าไปสื่อสารในเทคโนโลยีนี้ได้ สื่อที่ว่านี้ก็คือสารสนเทศนั้นเอง ในตอนต่อไปจะได้กล่าวว่าสารสนเทศถูกนำพาเข้าไปสื่อสารด้วยเครื่องมือที่เราเรียกว่าคอมพิวเตอร์ได้อย่างไร ในตอนนี้ก็จะขอกล่าวถึงการสื่อสาร เบื้องต้นพอสังเขป

องค์ประกอบการสื่อสาร

การสื่อสารที่เกิดขึ้นมากมาย บ้างก็สำเร็จ บ้างก็เกิดปัญหาไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารจะเกิดขึ้นได้อย่างประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อมีองค์ประกอบครบ ดังต่อไปนี้

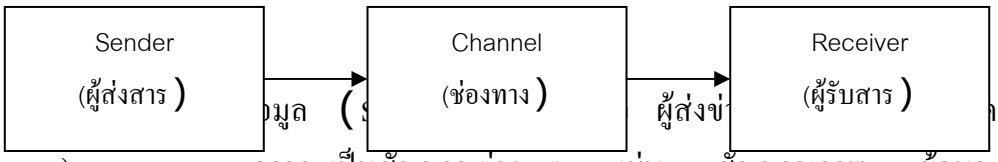

1. ผู้ส่งข่าวสาร (Source) อาจจะเป็นสัญญาณต่าง ๆ เช่น สัญญาณภาพ ข้อมูล และเสียงเป็นต้น ในการติดต่อสื่อสารสมัยก่อนอาจจะใช้แสงไฟ ควันไฟ หรือท่าทางต่าง ๆ ก็นับว่าเป็นแหล่งกำเนิดข่าวสาร จัดอยู่ในหมวดหมู่นี้ เช่นกัน

2. ช่องทางการส่งข้อมูล (Transmission Channel) ในที่นี้อาจจะหมายถึงสื่อกลางหรือตัวกลางที่ข่าวสารเดินทางผ่าน อาจจะเป็นอากาศ สายนำสัญญาณต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งของเหลว เช่น น้ำ น้ำมัน เป็นต้น เปรียบเสมือนเป็นสะพานที่จะให้ข่าวสารข้ามจากฝั่งหนึ่งไปยังอีกฝั่งหนึ่ง

3. หน่วยรับข้อมูล (Receiving Unit) หรือผู้รับข่าวสาร เป็นจุดหมายปลายทางของข่าวสาร ซึ่งจะรับรู้จากสิ่งที่ผู้ส่งข่าวสาร หรือแหล่งกำเนิดข่าวสารส่งผ่านมาให้ตราบใดที่ การติดต่อสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้รับสารหรือจุดหมายปลายทางของข่าวสารก็จะได้รับข่าวสารนั้น ๆ

วัตถุประสงค์การสื่อสาร

1. เพื่อรับข้อมูลและสารสนเทศจากแหล่งกำเนิดข้อมูล
2. เพื่อส่งและกระจายข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว
3. เพื่อลดเวลาการทำงาน
4. เพื่อการประหยัดค่าใช้จ่ายในการส่งข่าวสาร
5. เพื่อช่วยขยายการดำเนินการองค์การ
6. เพื่อช่วยปรับปรุงการบริหารขององค์การ

อินเทอร์เน็ต (Internet)

อินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีการสื่อสารทั่วโลกที่เป็นที่นิยมและมีประสิทธิภาพสูงมากระบบหนึ่ง สารสนเทศดังกล่าวไปแล้วข้างต้นถูกส่งผ่านอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูงมาก จนกระทั่งการประมวลผลสารสนเทศในยุคนี้แทบจะประมวลโดยการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตทั้งสิ้น อาทิเช่นการให้บริการที่เราเรียกว่า Web Service เช่นระบบรายงานเกรด ระบบลงทะเบียนเรียน หรือเรียกว่า e-Education เป็นต้น และยังมีระบบที่เราสร้าง และจัดการงานบนอินเทอร์เน็ตที่เราเรียกว่า Web Application เช่น LMS (Learning Management System) เป็นระบบออกแบบพัฒนาและจัดการเรียนการสอนบนอินเทอร์เน็ต หรือที่เรียกว่า e-Learning และระบบฐานข้อมูลสื่อต่างๆ เช่นระบบ จัดการภาพ e-Album ระบบวีดีทัศน์ตามประสงค์ Video on Demand เป็นต้น

WWW

WWW เป็นบริการประเภท Hypertext Transfer Protocol หรือที่เรียกว่า HTTP จากความหมายของ HTTP จึงเป็นเหตุผลให้บริการ WWW เป็นที่นิยมมาก เพราะเป็นการเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั่งเชื่อมโยงภายใน Site ของตนเองและภายนอก Site ของตนเอง ไปได้ทั่วโลกอย่างไม่มี ข้อจำกัด ในยุคนี้ WWW ไม่ใช้ในการเชื่อมโยงเป็น Hypertext อีกต่อไป แต่เป็นการเชื่อมโยงแบบHypermedia เลยทีเดียว

ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลอย่างหนึ่งที่ทำให้บริการ WWW มีความนิยมสูงมาก นอกจากนี้แล้ว WWW ยังสามารถนำเสนอ Animation, Movie, Graphic และ Sound ได้อย่างมีประสิทธิภาพระดับ

หนึ่งและยังสามารถให้บริการในรูปแบบโปรแกรมประยุกต์ต่างๆ เช่น Web Service และ Web Application ดังกล่าวไปแล้ว

เทคโนโลยี (Technology)

Technology (Computer) คำว่าเทคโนโลยีในที่นี้ก็คือคอมพิวเตอร์นั้นเอง เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือที่ช่วยการประมวลผลข้อมูลให้ได้ซึ่งสารสนเทศนั้นเอง ข้อมูลที่ต้องการประมวลผลนี้จากเดิมที่ต้องทำการประมวลผลด้วยมือ อันส่งผลให้ช้าเกิดความผิดพลาดมากขึ้นยิ่งหากมีข้อมูลที่มีจำนวนมากแล้วก็ยิ่งผิดพลาดสูงมากขึ้นด้วย

คอมพิวเตอร์มีความสามารถประมวลผลอย่างรวดเร็ว แม่นยำ ชัดเจน อย่างไรก็ตามคอมพิวเตอร์มิใช่ว่าจะประมวลผลได้อย่างที่กล่าวไปแล้วทั้งหมด จริงแล้วมนุษย์เป็นคนสั่งงานหากมนุษย์สั่งงานผิดพลาดแล้วผลที่ได้จากการประมวลก็จะผิดพลาดตามด้วย นอกจากมนุษย์ และคอมพิวเตอร์ยังมี Software ที่เป็นชุดคำสั่งที่เป็นตัวคอยกำกับสั่งการคอมพิวเตอร์อีกที่หนึ่งด้วย ดังนั้นระบบคอมพิวเตอร์จึงประกอบไปด้วย

1. ฮาร์ดแวร์ (Hardware) หมายถึง อุปกรณ์ต่างๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ มีลักษณะเป็น โครงร่างสามารถมองเห็นด้วยตาและสัมผัสได้ (รูปธรรม) เช่น จอภาพ คีย์บอร์ด เครื่องพิมพ์ เมาส์ เป็นต้น ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นส่วนต่างๆ ตามลักษณะการทำงาน ได้ 4 หน่วย คือ หน่วยรับข้อมูล (Input Unit) หน่วยประมวลผลกลาง (Central Processing Unit : CPU) หน่วยแสดงผล (Output Unit) หน่วยเก็บข้อมูลสำรอง (Secondary Storage) โดยอุปกรณ์แต่ละหน่วยมีหน้าที่การทำงานแตกต่างกัน

2. ซอฟต์แวร์ (Software) หมายถึง ส่วนที่มนุษย์สัมผัสไม่ได้โดยตรง (นามธรรม) เป็นโปรแกรมหรือ ชุดคำสั่งที่ถูกเขียนขึ้นเพื่อสั่งให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงาน ซอฟต์แวร์จึงเป็นเหมือนตัวเชื่อมระหว่าง ผู้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่องคอมพิวเตอร์ ถ้าไม่มีซอฟต์แวร์เราก็ไม่สามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำอะไรได้เลย ซอฟต์แวร์สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์สามารถแบ่งออกได้เป็น

2.1 ซอฟต์แวร์สำหรับระบบ (System Software) คือ ชุดของคำสั่งที่เขียนไว้เป็นคำสั่งสำเร็จรูป ซึ่งจะทำงานใกล้ชิดกับคอมพิวเตอร์มากที่สุด เพื่อคอยควบคุมการทำงานของฮาร์ดแวร์ทุกอย่าง และอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้ในการใช้งาน ซอฟต์แวร์หรือโปรแกรมระบบที่รู้จักกันดีก็คือ DOS, Windows, Unix, Linux รวมทั้งโปรแกรมแปลคำสั่งที่เขียนในภาษาระดับสูง เช่น ภาษา Basic, Fortran, Pascal, Cobol, C เป็นต้น นอกจากนี้โปรแกรมที่ใช้ในการตรวจสอบระบบเช่น Norton’s Utilities ก็นับเป็นโปรแกรมสำหรับระบบด้วยเช่นกัน

2.2 ซอฟต์แวร์ประยุกต์ (Application Software) คือ ซอฟต์แวร์หรือโปรแกรมที่ทำให้คอมพิวเตอร์ทำงานต่างๆ ตามที่ผู้ใช้ต้องการ ไม่ว่าจะด้านเอกสาร บัญชี การจัดเก็บข้อมูล เป็นต้น ซอฟต์แวร์ประยุกต์สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.2.1 ซอฟต์แวร์สำหรับงานเฉพาะด้าน คือ โปรแกรมซึ่งเขียนขึ้นเพื่อการทำงานเฉพาะอย่างที่เราต้องการ บางที่เรียกว่า User's Program เช่น โปรแกรมการทำบัญชีจ่ายเงินเดือน โปรแกรมระบบเช่าซื้อ โปรแกรมการทำสินค้าคงคลัง เป็นต้น ซึ่งแต่ละโปรแกรมก็มักจะมีเงื่อนไข หรือแบบฟอร์มแตกต่างกันออกไปตามความต้องการ หรือกฎเกณฑ์ของแต่ละหน่วยงานที่ใช้ ซึ่งสามารถดัดแปลงแก้ไขเพิ่มเติม (Modifications) ในบางส่วนของโปรแกรมได้ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และซอฟต์แวร์ประยุกต์ที่เขียนขึ้นนี้โดยส่วนใหญ่มักใช้ภาษาระดับสูงเป็นตัวพัฒนา

2.2.2 ซอฟต์แวร์สำหรับงานทั่วไป เป็นโปรแกรมประยุกต์ที่มีผู้จัดทำไว้ เพื่อใช้ในการทำงานประเภทต่างๆ ทั่วไป โดยผู้ใช้คนอื่นๆ สามารถนำโปรแกรมนี้ไปประยุกต์ใช้กับข้อมูลของตนได้ แต่จะไม่สามารถทำการดัดแปลง หรือแก้ไขโปรแกรมได้ ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องเขียนโปรแกรมเอง ซึ่งเป็นการประหยัดเวลา แรงงาน และค่าใช้จ่ายในการเขียนโปรแกรม นอกจากนี้ ยังไม่ต้องใช้เวลามากในการฝึกและปฏิบัติ ซึ่งโปรแกรมสำเร็จรูปนี้ มักจะมีการใช้งานในหน่วยงานที่ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญเป็นพิเศษในการเขียนโปรแกรม ดังนั้น การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจึงเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ตัวอย่างโปรแกรมสำเร็จรูปที่นิยมใช้ได้แก่ MS-Office, Lotus, Adobe Photoshop, SPSS, Internet Explorer และ เกมส์ต่างๆ เป็นต้น

3. พีเพิลแวร์ (peopleware) หมายถึง บุคลากรในงานด้านคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ สามารถใช้งาน สั่งงานเพื่อให้คอมพิวเตอร์ทำงานตามที่ต้องการ แบ่งออกได้ 4 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ผู้จัดการระบบ (System Manager) คือ ผู้วางนโยบายการใช้คอมพิวเตอร์ให้เป็นไปตามเป้าหมายของหน่วยงาน

ระดับที่ 2 นักวิเคราะห์ระบบ (System Analyst) คือ ผู้ที่ศึกษาระบบงานเดิมหรืองานใหม่และทำการวิเคราะห์ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการใช้คอมพิวเตอร์กับระบบงาน เพื่อให้โปรแกรมเมอร์เป็นผู้เขียนโปรแกรมให้กับระบบงาน

ระดับที่ 3 โปรแกรมเมอร์ (Programmer) คือ ผู้เขียนโปรแกรมสั่งงานเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อให้ทำงานตามความต้องการของผู้ใช้ โดยเขียนตามแผนผังที่นักวิเคราะห์ระบบได้วิเคราะห์และออกแบบไว้

ระดับที่ 4 ผู้ใช้ (User) คือ ผู้ใช้งานคอมพิวเตอร์ทั่วไป ซึ่งต้องเรียนรู้วิธีการใช้เครื่อง และวิธีการใช้งานโปรแกรม เพื่อให้โปรแกรมที่มีอยู่สามารถทำงานได้ตามที่ต้องการ

ระบบงานและความสัมพันธ์ของคอมพิวเตอร์

การทำงานของคอมพิวเตอร์เริ่มจาก มนุษย์จะเป็นคนคิดและประมวลผลด้วยตนเองจนไม่ สามารถทำได้ในจำนวนที่มากขึ้น ดังนั้นมนุษย์จึงนำคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วย การนำคอมพิวเตอร์ เข้ามาประมวลผลจะต้องทำการเตรียมข้อมูลสำรวจข้อมูลที่ต้องการประมวล หรือที่เราเรียกกันว่าการวิเคราะห์ระบบ (System Analyze) เมื่อวิเคราะห์ระบบที่ต้องการได้แล้ว ก็เตรียมการ เพื่อการพัฒนาโปรแกรมเพื่อรองรับงานระบบดังกล่าวต่างๆ จากนั้นก็พัฒนาโปรแกรมซอฟต์แวร์ ขึ้นมา โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมาประกอบกับผลการวิเคราะห์เพื่อรองรับระบบนี้ จะเป็นคำตอบของ การคัดเลือกเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อรองรับงานนี้อีกทีหนึ่ง

บริบทโรงเรียน

1. ประวัติโรงเรียนวัดอินทาราม

โรงเรียนวัดอินทาราม เป็นโรงเรียนรัฐบาลประเภทสหศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย สายสามัญ (ม.1-ม.6) ตั้งอยู่เลขที่ 258 ถนนเทอดไท แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ 0-24653310, 0-24660345, 0-24722772,FAX 0-24722771

ในปี พ.ศ. 2505 ท่านเจ้าคุณวิเชียรมุนี (พัน จิรวรฑฒมหาเถร) เจ้าอาวาสวัดอินทารามวรวิหารได้มอบที่ดินบริเวณหน้าวัดอยู่ติดถนนเทอดไท จำนวน 3 ไร่ 3 งานให้กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการก่อสร้างเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2506 กรมวิสามัญศึกษา ได้แต่งตั้ง นายจรัล จิวาลักษณ์ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดปทุมคงคา มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนวัดอินทาราม ในปี พ.ศ. 2506 ระยะแรกเปิดสอนนักเรียน ชั้น ม.ศ.1 จำนวน 3 ห้อง มี นักเรียน 120 คน ครู 8 คน เปิดสอน ครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2506 และในเดือน

กรกฎาคม ได้รับงบประมาณจาก กรมวิสามัญให้ก่อสร้างอาคารเรียน 3 ชั้น (อาคาร 1) จำนวน 1 หลัง 12 ห้องเรียน

ในปี พ.ศ. 2508 คุณหมอก้อน ขุนทองแก้ว และภรรยา ได้บริจาคเงินสร้างอาคารเรียน 3 ชั้น (อาคาร 2 หรืออาคารคุณหมอก้อน ขุนทองแก้ว) จำนวน 1 หลัง 12 ห้องเรียน

ในปีพ.ศ. 2512 เปิดสอนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนกวิทยาศาสตร์ และแผนกศิลปะ ครบทั้ง 2 แผนก

ในปีพ.ศ. 2517 โรงเรียนได้รับงบประมาณจากกรมสามัญศึกษา ให้ก่อสร้างอาคารเรียน 5 ชั้น (อาคาร 3) ชั้นละ 5 ห้องเรียน และในปี พ.ศ. 2520 ได้รับงบประมาณให้สร้างเพิ่มเติมเป็นชั้นละ 6 ห้อง

ในปีพ.ศ. 2521 นายจรัญ จิวาลักษณ์ ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนและได้บริหารโรงเรียนจนเกษียณอายุราชการ ในปี พ.ศ.2524

ในปีพ.ศ. 2524 นายแดง สุขกุลผู้อำนวยการโรงเรียนบางปะกอกวิทยาคมได้ย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอินทารามในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2524

ในปีพ.ศ. 2526 ได้จัดตั้ง มูลนิธิการศึกษาโรงเรียนวัดอินทาราม และสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนวัดอินทาราม ขึ้น

ในปีพ.ศ. 2528 โรงเรียนได้รับงบประมาณให้ก่อสร้างอาคารเอนกประสงค์ จำนวน 1 หลัง เป็น อาคาร 3 ชั้น (อาคาร 4) เปิดใช้เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2529

ในปีพ.ศ. 2529 ปรับปรุงระบบโทรศัพท์ภายในเพื่อให้การติดต่อภายในสะดวกยิ่งขึ้น และปรับปรุงห้อง 224 (อาคาร 2) เป็นห้องเรียนวิชาพระพุทธศาสนาและจริยธรรม ในปีเดียวกันนี้ นายแดง สุขกุล ได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย นายเกษียณ ปราณ์วิทยา ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีบุณยานนท์ จังหวัดนนทบุรี ได้มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วัดอินทาราม

ในปีพ.ศ.2529 – 2535 ได้พัฒนาอาคารเรียนต่าง ๆ เช่น ศาลาไทย โดยได้รับความอนุเคราะห์จาก คุณสมศักดิ์ หัตถกิจจำเริญ สร้างพระพุทธรูปประจำโรงเรียน สวนสวยโรงเรียนงาม น้ำตก ซ่อมแซมอาคาร 3 จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 จัดโครงการสู่อาราม มีกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมอย่างหลากหลาย จนได้รับการคัดเลือกจากกรมสามัญศึกษาให้เป็น โรงเรียนที่ จัดกิจกรรมจริยธรรมดีเด่น ประจำปีการศึกษา 2534 ในเดือนตุลาคม 2535 นายเกษียณ ปราณ์วิทยา ได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัด

น้อยใน นายถาวร อุดมสุข ผู้อำนวยการโรงเรียนธนบุรีวรเทพีพลารักษ์ ได้มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอินทาราม จนถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2539 ได้ลาออกจากราชการ

ในปีพ.ศ.2539 - 2540 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 นายดำรง เดชะศิริ ผู้อำนวยการโรงเรียน วัดนายโรง ได้มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอินทาราม ในช่วงนี้โรงเรียนได้ปรับปรุงระบบโทรศัพท์ภายในปรับปรุงห้องพักครู ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุดกาญจนาภิเษก และห้องคอมพิวเตอร์ จำนวน 2 ห้องเดือนกันยายน พ.ศ. 2540 นายดำรง เดชะศิริ ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดอินทารามเกษียณอายุราชการ

ในปีพ.ศ. 2540 เดือนพฤศจิกายน นายมนู ฉิมพิบูลย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งสุขลาพิทยา“ กรุงไทยอนุเคราะห์” จังหวัดชลบุรี ได้มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอินทาราม

ในปีพ.ศ. 2541 เดือนกุมภาพันธ์ โรงเรียนได้รับการคัดเลือกจากกรมสามัญศึกษาให้เป็น โรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่น ประจำปีการศึกษา 2540

ในปีพ.ศ.2542 เดือนมกราคมวัดอินทารามวรวิหารได้มอบพระบรมรูปสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชซึ่งประดิษฐานในบริเวณวัดอินทารามวรวิหารให้แก่โรงเรียน ได้ทำพิธีประดิษฐานเมื่อ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 และทางโรงเรียนได้จัดตั้งกองทุนสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้มีการจัดสร้างห้องตากสินมหาราชานุสรณ์แต่ไม่เสร็จเพราะขาดงบประมาณ

ในปีพ.ศ.2543 ได้ปรับปรุงห้องพิมพ์ดีดของหมวดวิชาธุรกิจ ให้เป็นห้องคอมพิวเตอร์ (ห้องคอมฯ3)เพื่อให้นักเรียนฝึกทักษะพิมพ์ดีดกับโปรแกรมในเครื่องคอมพิวเตอร์ เดือนกันยายน โรงเรียนได้รับคัดเลือกให้เป็นสถานศึกษาที่มีผลงานด้านจริยธรรมศึกษาดีเด่น ปีการศึกษา 2542 ของกระทรวงศึกษาธิการ ในเดือนเดียวกันโรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขึ้นเดือนพฤศจิกายน นายมนู ฉิมพิบูลย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอินทาราม ได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย นายวรรณะ เกิดสมบัติ ผู้อำนวยการโรงเรียนเลาขวัญราษฎร์บำรุงจังหวัดกาญจนบุรี ได้มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอินทาราม

ในปีพ.ศ.2544 ได้สร้างห้องตากสินมหาราชานุสรณ์เสร็จ ทำพิธิเปิดวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2544

ในปีพ.ศ.2545 นายวรรณะ เกิดสมบัติ ได้เกษียณอายุราชการ ต่อมาในเดือนธันวาคม 2545 นายธนวัฐ นาคนคร ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนอนันต์ ได้ย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วัดอินทาราม

ในปีพ.ศ. 2546 ได้มีการเทพื้นสนามใหม่ ทาสีอาคารเรียนทั้ง 4 หลัง สร้างเรือนพยาบาล และสร้างห้องส้วมนักเรียน ชาย-หญิง ใหม่ทั้งหมดปัจจุบันโรงเรียนวัดอินทารามมีอาคารเรียนทั้งหมด 4 หลัง

ในปี พ.ศ. 2548 ถึงปัจจุบัน ดร.สาธิต สันนะกิจ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วัดอินทาราม

นตถิ ปัญญาสมา อาภา

(แสงสว่างเสมอด้วยปัญญา ไม่มี)

ตราประจำโรงเรียน เป็นพระบรมรูปสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงม้าอยู่ระหว่างกลางช่อฟ้า

สัญลักษณ์ประจำโรงเรียน ซึ่งเป็นจุดรวมน้ำใจของคณะครู นักเรียน และนักการภารโรง

ได้แก่ พระพุทธรูปประจำโรงเรียน คือ พระพุทธรัตนาภิบาล พระบรมรูปสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เป็นพระบรมรูปทรงม้า พระหัตถ์ขวาถือดาบ

คติพจน์ของโรงเรียน คือ นตถิ ปัญญาสมา อาภา (แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี)

วิสัยทัศน์

มุ่งมั่นพัฒนา สร้างเยาวชนเป็นคนดี
ก้าวทันเทคโนโลยี มีความเป็นสากล
ประสานชุมชน ส่งเสริมดนตรี
กีฬา ศิลปะและวัฒนธรรมไทย

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ
2. ส่งเสริมพัฒนา การมีส่วนร่วมในการศึกษา
3. ส่งเสริมค่านิยมที่ดีงามให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรมไทย
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ธงประจำโรงเรียน เป็นธงสีเขียว ขาว เหลือง (เป็นแถบสีเท่ากัน)

อักษรย่อของโรงเรียน คือ อ.ร.

คำขวัญของโรงเรียน มีวินัย ใฝ่เรียนดี กีฬาเด่น

วันสำคัญของโรงเรียน วันสถาปนาโรงเรียน 18 กุมภาพันธ์

เว็บไซต์โรงเรียน http://www.ir.ac.th/

2. ประวัติโรงเรียนศึกษานารี

โรงเรียนศึกษานารี เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการเริ่มก่อตั้งขึ้นในวัด อนงคาราม โดยสมเด็จพุฒาจารย์ (นวม พุทธสรมหาเถระ) เจ้าอาวาสวัดอนงคาราม รูปที่ 6 กล่าวคือ เมื่อครั้งท่านเป็นพระอันดับ เรียกกันว่า พระอาจารย์นวม ท่านได้เริ่มจัดระบบการสอนลูกศิษย์ ของท่านเป็นการส่วนตัวขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2432 ต่อมามีผู้เห็นประโยชน์แห่งการศึกษา จึงมีการนำบุตรหลานที่เป็นชายมาฝากเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี จนถึง พ.ศ. 2440 กรมศึกษาธิการได้อุปการะครูที่ท่านจ้างมาสอนให้เป็นข้าราชการรับพระราชทานเงินเดือน และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทพระราชทานสมณศักดิ์เลื่อนท่านขึ้นเป็นพระครูอุดมพิทยากรเมื่อ ปีพ.ศ. 2441

พ.ศ. 2444 กรมศึกษาธิการได้อนุมัติเงินจำนวน 4,030 บาท ให้ท่านสร้างโรงเรียนขึ้นหลังหนึ่งเป็นเรือนไม้ชั้นเดียวใต้ถุนสูง ทำให้มีสถานที่เล่าเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม ซึ่งมีผู้สร้างถวายไว้แล้ว 2 หลัง พระครูอุดมพิทยากรได้ดำริเห็นว่า ได้ช่วยการศึกษาฝ่ายกุลบุตรสมความมุ่งหมาย ยังแต่ฝ่ายกุลสตรีเท่านั้นที่ยังมิได้ให้ความช่วยเหลือ จึงได้เปิดสอนนักเรียนสตรีขึ้น โดยจ้างนายธูปมาเป็นครูสอน จึงนับได้ว่านักเรียนรุ่นนี้เป็นนักเรียนรุ่นแรกของโรงเรียนศึกษานารี

ต่อมาเมื่อมีนักเรียนสตรีมากขึ้น พระครูอุดมพิทยากรเห็นว่าสถานที่เล่าเรียนอยู่ใกล้กับกุฏิสงฆ์มากเกินไปเป็นการไม่เหมาะสม จึงได้ดำเนินการติดต่อขอที่ดินคุณหญิงพัน อันเป็นมรดกสืบเนื่องมาจากสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) เปิดเป็นสถานที่เล่าเรียนฝ่ายนักเรียนสตรี (ปัจจุบันคือ บริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา) เมื่อได้ย้ายนักเรียนมาอยู่ ณ ที่นั้นใช้นามโรงเรียนว่า โรงเรียนสตรีอุดมวิทยายน

ต่อมากระทรวงธรรมการเห็นว่าชื่อของโรงเรียนมีคำว่า อุดม ไปพ้องกับโรงเรียนชั้นอุดมศึกษา จึงเรียนหารือกับพระครูอุดมพิทยากรขอเปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น โรงเรียนศึกษานารี ตั้งแต่วันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2453

วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2473 กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นว่าโรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยาซึ่งเปิดสอนอยู่ที่โรงเรียนศึกษานารีปัจจุบันนี้ เป็นโรงเรียนชาย มีนักเรียนจำนวนมากแต่สถานที่คับแคบ กว่าโรงเรียนศึกษานารี ซึ่งตั้งอยู่วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จึงดำเนินการ ให้แลกที่กัน เพราะเป็นที่ดินมรดกสืบเนื่องมาจากสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์ เช่นเดียวกัน ดังนั้นโรงเรียนศึกษานารีจึงย้ายมาอยู่ ณ สถานที่ปัจจุบันตั้งแต่วันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2473

ส่วนที่ตั้งโรงเรียนศึกษานารี เดิมก็กลายเป็นที่ตั้งของโรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยา คำว่าแต่เดิมนั้นหมายเพียงแต่ปี พ.ศ. 2475 เท่านั้น กาลเวลาที่ยาวนานนั้นที่ดินตรงนี้เป็นส่วนหนึ่งของที่ตั้งบ้านเรือนของตระกูลบุนนาค ซึ่งเป็นตระกูลขุนนางใหญ่มาตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ และเมื่อมาถึงสมัยรัชการที่ 5 ขุนนางตระกูลบุนนาคมีอิทธิพลทางการเมืองมาก คือ สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ท่านปู่ของเจ้าคุณพระประยุรวงศ์นั่นเอง

ตระกูลบุนนาคตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาทางฝั่งธนนี้ทั้งหมด ตั้งแต่คลองใต้บ้านฝรั่งกุฎีจีน คลองขนอนเข้าไปวัดพิชัยญาติ สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง) ท่านก็สร้างบ้านอยู่ในบริเวณของตระกูลบุนนาคตรงนี้ แล้วสร้างบ้านให้ลูกชายท่าน คือ บิดาของเจ้าคุณ พระประยุรวงศ์อีกหลังหนึ่งต่อขึ้นมาด้านเหนือแต่เรียกรวมที่ดินบริเวณนี้ว่า บ้านสมเด็จฯ อันเป็นที่มาของชื่อโรงเรียนบ้านสมเด็จฯ เจ้าคุณพระประยุรวงศ์ท่านเข้ามาพักอาศัยอยู่ในบ้านนี้ตั้งแต่อายุได้ 2 ปี เป็นจุดเริ่มของความเกี่ยวพันระหว่างเจ้าคุณพระประยุรวงศ์กับโรงเรียนศึกษานารี ซึ่งได้มาแทนที่โรงเรียนบ้านสมเด็จฯ จนเกิดอาคารเรียนขึ้นมาหลังหนึ่งชื่อว่า เรือนเจ้าคุณพระประยุรวงศ์บูรณะ หรือ เรียกสั้นๆว่า “เรือนเจ้าคุณ” ซึ่งนับเป็นอาคารหลังหนึ่งของโรงเรียนศึกษานารีนั่นเอง

ปัจจุบันโรงเรียนศึกษานารีเปิดสอนนักเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีนักเรียนจำนวน 3,793 คน ครู 151 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 16 พฤษภาคม 2549) และผู้อำนวยการคนปัจจุบันคือ นางสิริยุพา สกุนตะเสฐียร

สัญลักษณ์ประจำโรงเรียน ประกอบด้วยอักษร ศน. อยู่ในวงกลม ด้านบนเป็นรูปอุณาโลมและรัศมีด้านล่างมีคติพจน์ของโรงเรียน ซึ่งรัศมี หมายถึง ความมีชื่อเสียง รุ่งโรจน์ และ อุณาโลม หมายถึง ความมีศิริ และสวัสดิมงคล

คติพจน์

ธมฺโม วิชฺชา จ ปญฺญา จ นิจฺจภิยฺโย ปวทฺฒเต

คุณธรรม ความรู้ และปัญญายังบุคคลให้เจริญรุ่งเรืองถาวร

ปรัชญา

เทิดคุณธรรม นำวิชาการ รักสถานศึกษา จรรยาเป็นเลิศ

วิสัยทัศน์

จัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานสากล เปี่ยมล้นคุณธรรม

ล้ำเลิศวิชาการ สืบสานวัฒนธรรมไทย

ใส่ใจในสถาบัน สร้างสรรค์สังคมไทย

พันธกิจ

1. บริการและจัดการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยให้ได้มาตรฐานสากล
2. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีศักยภาพเหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน
3. พัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และเสริมสร้างสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดีของผู้เรียน
4. จัดการศึกษาตามศักยภาพของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตามแนววิถีพุทธ

5. พัฒนาเยาวชนให้นิยมไทย ใช้ของไทยและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
6. จัดการศึกษาให้ผู้เรียนภูมิใจในสถาบัน
7. ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

สีประจำโรงเรียน คือ

สีน้ำตาล หมายถึง ความหวาน

สีเหลือง หมายถึง ความงาม

เว็บไซต์โรงเรียน http://www.snr.ac.th/

3. ประวัติโรงเรียนสตรีวัดระฆัง

โรงเรียนสตรีวัดระฆัง (อักษรย่อ ส.ร.) ตั้งอยู่ ณ 248/9 บริเวณวัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อาคารเรียนตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ตรงข้ามกับท่าช้างวังหลวง และพระบรมมหาราชวัง มีเนื้อที่ 2 ไร่ 3 งาน 20 ตารางวา โดยเสียค่าเช่าให้กรมการศาสนาปีละ 681 บาท

สถานที่นี้แต่เดิมกระทรวงทหารเรือ ได้รับอนุญาตจากวัดให้สร้างอาคารไม้จำนวน 3 หลัง เป็นโรงพยาบาลทหารเรือชั่วคราว เมื่อกระทรวงทหารเรือสร้างโรงพยาบาลทหารเรือถาวรที่ปากคลองมอญเรียบร้อยแล้ว จึงยกอาคารเดิมให้แก่วัด และได้รายงานไปยังกระทรวงธรรมการ

ในครั้งนั้นขุนวรเวทย์พิสิฐเป็นพนักงานจัดการแขวงตะวันตกเฉียงเหนือ เห็นชอบด้วยในการจัดตั้งโรงเรียนสตรีของรัฐบาลขึ้นในสถานที่แห่งนี้ จึงได้นำความกราบเรียนท่านเจ้า กรมศึกษาธิการ และได้กราบเรียนท่านเจ้าอาวาสวัดระฆังฯ เจ้าคุณพระพิมลธรรม (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์) ท่านเจ้าอาวาสเห็นชอบด้วย อนุญาตให้ใช้อาคารและสถานที่ เป็นโรงเรียนสตรี กระทรวงธรรมการ จึงได้แล้วจึงประกอบพิธีทางศาสนา เปิดโรงเรียนเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2457 จึงถือว่าวันที่ 1 พฤศจิกายน เป็นวันสถาปนาโรงเรียน

ประธานในพิธีคือ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาชัยนาทนเรนทร เมื่อครั้งดำรงพระยศเป็นพระเจ้าน้องยาเธอพระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์ผู้แทนเจ้ากรมศึกษาธิการ มีนางธนากรภักดี (สว่าง อมรสิงห์) เป็นครูใหญ่คนแรก มีนักเรียน ชั้น ป. 1 - ป.3 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 75 คน ครู 4 คน พ.ศ. 2463 เปิดสอนจนถึงชั้น ม. 6 และเปิดสอนชั้นเตรียมอุดมศึกษา ปีที่ 1 แผนกอักษรศาสตร์และแผนกวิทยาศาสตร์ เมื่อ พ.ศ. 2489

ปัจจุบัน สตรีวัดระฆัง เป็นโรงเรียนสตรีสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนชั้น ม. 1 - ม.6 โดยจัดระดับละ 8 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 48 ห้องเรียน

ปัจจุบัน นางสุมนมาศ วุฒิสง่าธรรม ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีวัดระฆัง

สัญลักษณ์ของโรงเรียน คือ ระฆังประดับรัศมี

ปรัชญา

เรียนเด่น เล่นดี มีวินัย ใจกุศล

คติพจน์ คือ วิชฺชา วรำ ธนำ โหติ

วันสถาปนา คือ 1 พฤศจิกายน 2457

อักษรย่อ คือ ส.ร.

ดอกไม้ประจำโรงเรียน คือ ดอกบัวหลวง

สีประจำโรงเรียน คือ น้ำเงิน - เหลือง

น้ำเงิน หมายถึง ความสุขุม ความมั่นคง ความเข้มแข็ง

เหลือง หมายถึง ความรุ่งเรือง ความรุ่งโรจน์ ด้วยแสงแห่งธรรม

เว็บไซต์โรงเรียน http://www.sr.ac.th/

4. ประวัติโรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย

โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย ชื่อเดิมโรงเรียนวัดชิโนรส ตั้งอยู่ในบริเวณวัดชิโนรสารามวรวิหาร ซึ่งสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรสทรงสร้างขึ้นในราวปี พ.ศ. 2379 เพื่อเป็นที่ประทับพักผ่อนในบางโอกาส โรงเรียนวัดชิโนรสได้ก่อตั้งขึ้นใน ปี พ.ศ. 2438 (ซึ่งขณะนั้นสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส สิ้นพระชนม์แล้ว พระองค์ประสูติวันที่ 11 ธันวาคม 2333 สิ้นพระชนม์ วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2396

พ.ศ. 2444 เริ่มจัดระบบการศึกษาแบบสามัญอย่างเป็นทางการ โดยกระทรวงธรรมการได้ แต่ง ตั้งให้ราชบุรุษฉาย วงศ์ทวีป ซึ่งลาสิกขาออกจากพระภิกษุมาเป็นครูใหญ่คนแรก มีนักเรียน 101 คน มีครู 3 คน

พ.ศ. 2450 คุณนายแม้น อัคนิบุตร ได้สร้างอาคารขึ้นในบริเวณริมคลองมอญ ให้เป็นที่สอนพระปริยัติธรรมของวัดชิโนรสาราม และต่อมาได้มอบให้กระทรวงธรรมการดำเนินการจัดการเรียนการสอน และได้ยกระดับจากการสอนมูลศึกษา ประโยคหนึ่ง ประโยคสอง เป็นระดับชั้นประถมศึกษา

พ.ศ. 2482 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารใหม่ขึ้นในบริเวณที่ดินราชพัสดุติดกับวัดชิโนรสาราม โรงเรียนจึงมีอาคารใหม่ขึ้นในบริเวณที่ดินราชพัสดุติดกับวัดชิโนรสาราม โรงเรียนจึงมีอาคารเรียนแบ่งเป็น 2 บริเวณ

พ.ศ. 2488 ได้เปิดสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

พ.ศ. 2496 ได้แยกออกเป็น 2 โรงเรียน นักเรียนหญิงเรียนที่บริเวณริมน้ำคลองมอญชื่อว่า โรงเรียนสตรีวัดชิโนรส นักเรียนชายเรียนที่บริเวณที่ราชพัสดุชื่อว่า โรงเรียนวัดชิโนรส

พ.ศ. 2513 ได้งบประมาณสร้างอาคาร 1 ขึ้นเป็นเงิน 2,370,000 บาท และได้รวมโรงเรียนสตรีและโรงเรียนชายเป็นโรงเรียนเดียวกันชื่อว่า โรงเรียนวัดชิโนรส เปิดรับนักเรียนทั้งสายวิทยาศาสตร์ และสายศิลปศาสตร์

พ.ศ. 2515 ได้เปิดรับนักเรียนตาบอดเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ และได้ดำเนินการสอนต่อมาจนถึงปัจจุบัน

พ.ศ. 2520 ได้งบประมาณก่อสร้างอาคาร 2 ขนาด 4 ชั้น 18 ห้องเรียน เป็นเงิน 3,730,000 บาท

พ.ศ. 2521 รองศาสตราจารย์ ประเสริฐ ขลิบทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนในขณะนั้น ได้ร่วมกับศิษย์เก่าหาทุนก่อสร้างพระอนุสาวรีย์สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรสขึ้น โดยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ์ ได้เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์มาทรง เททองหล่อพระรูปสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรสในวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2521 และเสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดพระอนุสาวรีย์เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 25421 ได้สร้างรั้วถาวรขึ้นรอบบริเวณโรงเรียนแทนรั้วสังกะสี พร้อมกับสร้างเสาธงขึ้น และได้เปลี่ยนชุดนักเรียนชายจากกางสีกากีเป็นสีดำและในปีการศึกษา 2522 มีนักเรียนมากถึง 4,386 คน เปิดห้องเรียนได้มากถึง 108 ห้อง

พ.ศ. 2523 ได้งบประมาณก่อสร้างอาคาร 4 ชั้น 18 ห้องเรียนซึ่งก็คืออาคาร 6 แทนอาคารไม้หลังเดิม

พ.ศ. 2526 ได้งบประมาณก่อสร้างอาคารแบบพิเศษ 4 ชั้น ชื่ออาคาร 3 แทนอาคารไม้เดิม

พ.ศ. 2528 รับนักเรียน AFS เข้าเรียน และ พ.ศ. 2529 ปรับปรุงอาคาร 6 ชั้นล่างเป็นห้องโสตฯ และเป็นศูนย์บริการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และในปี 2529 นี้เองได้ส่งวงโยธวาทิตเข้า แข่งขันชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย ได้ชนะเลิศบรรเลงเพลงไทยยอดเยี่ยมได้รับถ้วยพระราชทานของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี และชนะติดต่อกันมา 5 ปี

พ.ศ. 2530 เป็นศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (ERIC)

พ.ศ. 2534 โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัยมีอายุครบรอบ 90 ปี เป็นสมัยที่โรงเรียนได้รับคัดเลือกจากกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นโรงเรียนมัธยมดีเด่นขนาดใหญ่พิเศษ

พ.ศ. 2535 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารอเนกประสงค์แทนโรงยิมเนเซี่ยมซึ่งรื้อไป

พ.ศ. 2538 โรงเรียนได้ยกอาคารบริเวณริมน้ำคลองมอญคืนให้กับวัดชิโนรสาราม

พ.ศ. 2543 ได้ก่อสร้างอาคารศาลาวาสุกรี เป็นสำนักงานฝ่ายปกครอง และเป็นพิพิธภัณฑ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส ปัจจุบันโรงเรียนมีเนื้อที่ประมาณ 13 ไร่ เศษ

พ.ศ. 2544 โรงเรียนได้ปรับอาคารอเนกประสงค์เป็นศูนย์คอมพิวเตอร์

พ.ศ. 2546 เปิดโครงการพิเศษภาคภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนได้ถือเอาวันที่ 11ธันวาคมซึ่งเป็นวันประสูติของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรสเป็นวันเกิดของ โรงเรียน มีพิธีสักการะและทำบุญทุกปี

ปัจจุบัน นายทองปาน แวงโสธรณ์ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย

สัญลักษณ์ประจำโรงเรียน คือ รูปพญานาคห้าเศียรขนดหางภายในอาร์ม พญานาคเป็นเครื่องหมายแทนพระนามเดิมของกรมสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส คือ พระองค์เจ้าวาสุกรี แปลว่า พญานาค เครื่องหมายพญานาคนี้เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้า ฯ ให้บูรณะวัดชิโนรสาราม เมื่อ พ.ศ. 2410 นั้น ทรงโปรดเกล้า ฯ ให้ช่างปั้นหรือเขียนเป็นรูปพญานาคไว้ทั่วไป ปัจจุบันนี้ยังคงปรากฏอยู่

คติพจน์

รกฺเขยฺย อตฺตโน สาธุ ลวณ์ โลณตำ ยถา

พึงรักษาความดีของตนไว้ดุจเกลือรักษาความเค็ม

วิสัยทัศน์

โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเป็นเลิศทางวิชาการและทักษะวิชาชีพ มีทักษะด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ ก้าวทันเทคโนโลยี สู่ความเป็นสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย ห่างไกลสารเสพติด มีความตระหนักรักชาติ บ้านเมือง เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พันธกิจ

1. จัดกิจกรรมเสริมสร้างความตระหนัก และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรัก ความภาคภูมิใจในสถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีระเบียบวินัย สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมร่วมกันอย่างมีความสุข
2. ส่งเสริมและปรับปรุงห้องศูนย์วิชาของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้เป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลที่ทันสมัย ตลอดจนพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีบรรยากาศของการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสบการณ์ที่เป็นธรรมชาติและเป็นแหล่งเสริมสร้างสุขนิสัยที่ดีแก่ผู้เรียน
3. พัฒนาห้องสมุดให้เป็นศูนย์วิทยบริการที่ทันสมัย โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยด้านการให้บริการ จัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเข้าไปค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง
4. พัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการและทักษะวิชาชีพ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นความถนัด ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรครูในด้านการนำเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์มาใช้ในการผลิตสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัย ตลอดจนพัฒนาประสิทธิภาพการใช้สื่อของครู โดยการจัดอบรมสัมมนาเสริมความรู้และประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง
6. สนับสนุนการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยให้องค์กร ชุมชน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการเสริมสร้างภูมิปัญญาอาชีพท้องถิ่น
7. ระดมทรัพยากรจากองค์กรชุมชนในการสนับสนุนการจัดการศึกษาและการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
8. จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษามีการกำกับติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานและรายงานการดำเนินงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนอย่างเป็นระบบ โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

เป้าประสงค์

นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความเป็นสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย มีคุณธรรม จริยธรรม มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

คำขวัญ

สถาบันแห่งปราชญ์ แหล่งประสาทความรู้ เชิดชูคุณธรรม

อักษรย่อของโรงเรียน คือ ช.ร.

สีประจำโรงเรียน คือ ฟ้า - ขาว

สีฟ้า หมายถึง สีที่ใช้ในพระราชวงศ์จักรี สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส ผู้สร้างวัดชิโนรสาราม อันเป็นที่มาของโรงเรียนวัดชิโนรสและโรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย ในปัจจุบันทรงเป็นพระราชโอรสองค์หนึ่งของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาโลก

สีขาว หมายถึง ความเป็นผู้มีใจบริสุทธิ์ของนักเรียนชิโนรสวิทยาลัย

เว็บไซต์โรงเรียน http://www.chinorot.ac.th/